

Yttrande

Datum
2014-05-30

Dnr
1087-13
Ert Dnr
M 3093-12
Direkt
010-698 62 41

Mottagare
Umeå tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 138
901 04 Umeå

Handläggare
Malin Aarsrud
Enheten för miljöprövning och miljötillsyn
malin.aarsrud@havochvatten.se

Ansökan från Boliden Mineral AB om tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet vid Aitikgruvan i Gällivare kommun, Norrbottens län.

Havs- och vattenmyndigheten framförde i yttrande daterat den 17 april 2014 våra ställningstaganden och angav vidare att myndigheten hade för avsikt att före huvudförhandling inkomma med preciserade yrkanden vad gäller utsläppsvillkor till vatten. Havs- och vattenmyndigheten frångår yrkandet om avvisning men vidhåller i övrigt våra tidigare ställningstaganden och inkommer här med preciserade yrkanden samt utvecklar skälen härför.

Havs- och vattenmyndighetens inställning och yrkanden

Havs- och vattenmyndigheten anser i första hand att ansökan ska avslås.

För det fall tillstånd till verksamheten ändå medges anser Havs- och vattenmyndigheten att villkor måste föreskrivas som garanterar ett långsiktigt skydd för vattenmiljön och inte motverkar de krav som följer av dels art- och habitatdirektivet, dels ramdirektivet för vatten. Myndigheten anser inte att de av bolaget föreslagna villkoren i tillräcklig utsträckning förhindrar att negativa effekter uppkommer i recipienterna under drift- och efterbehandlingsfas. Myndigheten yrkar ändringar och tillägg enligt följande.

Villkor 5

- Villkoret ska omfatta även recipienterna Sakajoki, Sakajärvi och Myllyjoki.
- Möjligheten att överskrida maximalt värde vid 5 % respektive 20 % av måttillfällena per år ska tas bort. För att möjliggöra att högre

halter kan tillåtas vid extrema situationer kan en liknande skrivning som den i villkor 3 vara aktuell, dvs. att angivna maximala värden får överskridas endast vid exceptionella väderförhållanden, haveri eller allvarligare driftstörning.

- Att begränsningsvärdena för sulfat, kobolt, koppar, nickel och zink ändras i enlighet med vad myndigheten nedan anför.
- Att begränsningsvärde för arsenik ska ingå.
- Även den totala årliga utsläppsmängden ska regleras för ett flertal ämnen.

U4 och P2

- Havs- och vattenmyndigheten yrkar att det begränsningsvärde som bolaget föreslår i det provisoriska villkoret P2 för ammoniakkväve, ska gälla som slutligt villkor. Havs- och vattenmyndigheten anser dock att det maximala värdet endast ska få överskridas vid exceptionella väderförhållanden, haveri eller allvarligare driftstörning.
- När det gäller nitratkväve anser Havs- och vattenmyndigheten att ett begränsningsvärde ska införas i enlighet med vad myndigheten anför nedan.

Villkor 3

För det fall domstolen i villkor 5 reglerar utsläpp även till Sakajoki, Sakajärvi och Myllyjoki samt tar bort möjligheten att överskrida maximala värdet i enlighet med vad Havs- och vattenmyndigheten yrkar ovan, kan villkor 3 tas bort.

Villkor 4

Havs- och vattenmyndigheten anser att det av bolaget föreslagna villkoret behöver förtydligas.

Utveckling av Havs- och vattenmyndighetens talan

Villkor 5

Allmänt

Bolaget anger i sina bakomliggande motiv till utformningen av villkor som ska reglera utsläpp till vatten (bilaga 5 med underbilagor, Komplettering III) att de föreslagna villkoren i möjligaste mån ska skydda recipienten Leipojoki och nedströms liggande vattenförekomster. Havs- och vattenmyndigheten vidhåller vad vi framfört i yttrande daterat den 17 april 2014 angående villkorens utformning, dvs. att eftersom det är organismerna i vattenförekomsterna som ska skyddas så kan Havs- och vattenmyndigheten acceptera generella begränsningsvärden i *recipienten* istället för utsläppspunkten, men de behöver i sådant fall gälla i samtliga vattenförekomster där risk för påverkan från verksamheten föreligger. Bolaget anger en specifik punkt i Leipojoki (524) i vilken villkoret ska innehållas. Havs- och vattenmyndigheten anser att övriga recipienter som tar emot utsläpp från rå- och dagvattenbassänger och gråbergssupplag måste inkluderas i villkoret dvs. Sakajoki, Sakajärvi och Myllyjoki.

Myndigheten är medveten om vikten av att villkoret utformas så att verksamhetsutövaren har faktisk och rättslig möjlighet att kunna mäta och vidta nödvändiga åtgärder. Under förutsättning att den delegation till tillsynsmyndigheten som bolaget föreslagit (D 10) är praktisk genomförbar anser Havs- och vattenmyndigheten att en sådan reglering skulle kunna accepteras.

Bolaget anger vidare att det som avgör om effekter uppkommer i en recipient, varken är halten i utsläppspunkten eller den mängd som släpps ut utan att det är halten i recipienten. Havs- och vattenmyndigheten delar delvis denna uppfattning men anser att även den totala utsläppsmängden kan komma att ha en påverkan på ekosystemen i recipienten framför allt på lite längre sikt. Hur stor mängd av en förorening (fr.a. metaller) som släpps ut har en avgörande betydelse för hur mycket av ämnet som kommer att hamna i sedimenten och därmed hur stora effekterna kan bli på sedimentorganismer både på kort och lång sikt. Detta i sin tur kan komma att påverka andra organismer varför Havs- och vattenmyndigheten anser det nödvändigt att även den totala årliga utsläppsmängden regleras för ett flertal ämnen. Myndigheten har för avsikt att återkomma med förslag angående totala utsläppsmängder vid huvudförhandlingen.

Överskridande av maximala värden

Bolaget yrkar att de maximala värdena angivna i villkoret ska kunna överskridas vid 5 % respektive 20 % av mättillfällena årligen. Detta innebär att

utsläppen under vissa korta perioder tillåts vara helt oreglerade vilket i sin tur innebär att akuttoxiska effekter kan komma att uppkomma i relativt stora delar av recipienterna. Under en sådan period kan det också vara stora mängder som släpps ut som sedan via sediment och sedimentorganismer och genom kemiska processer under lång tid kan komma att påverka organismer i vattenförekomsterna. Havs- och vattenmyndigheten anser därmed inte att detta är en acceptabel villkorsformulering. Om ett maximalt värde används ska det inte få överskridas. För att möjliggöra att högre halter kan tillåtas vid extrema situationer kan en liknande skrivning som den i villkor 3 vara aktuell.

Begränsningsvärden

Sulfat

Bolaget har föreslagit ett begränsningsvärde för sulfat om 250 mg/l som månadsmedelvärde samt 450 mg/l som maximalt värde som ska kunna få överskridas vid högst 20 % av mätillfällena per år. Dessa värden ligger långt över kända effektnivåer och negativa effekter observeras redan idag i Leipojoki (t.ex. avseende vattenmossa). Havs- och vattenmyndigheten anser inte att dessa värden kan godtas utan bedömer att ett lämpligare begränsningsvärde för sulfat är 20 mg/L som månadsmedelvärde.

Koppar och zink

Bolaget har tagit fram platsspecifika riktvärden för koppar och zink (särskilt förorenande ämnen, sk SFÄ) med hjälp av Biotic Ligand Model (BLM) som tar hänsyn till ett ämnes biotillgänglighet. BLM förutspår endast toxiska effekter, inte effekter i form av exempelvis ändrat beteende eller undvikande. Dessa parametrar är också av stor betydelse för en populations överlevnad. Havs- och vattenmyndigheten har i tidigare yttrande angett de nivåer vid vilka vi anser att negativa effekter inte uppkommer och hänvisar till dessa yttranden.

Nickel

Havs- och vattenmyndigheten anser att det är positivt att bolaget nu föreslår ett begränsningsvärde för nickel. Enligt direktivet för prioriterade ämnen (2008/105/EG), uppdaterat genom direktiv 2013/39/EU, har årsmedelvärdet för nickel sänkts till 4 µg/L och maximal tillåten koncentration är satt till 34 µg/L. Havs- och vattenmyndigheten anser att begränsningsvärdena i nu aktuellt villkor ska utgå från dessa värden.

Kobolt

Havs- och vattenmyndigheten vidhåller vad som framförts i tidigare ytanden angående kobolt.

Järn, krom, aluminium, suspenderade ämnen

Havs- och vattenmyndigheten tar tillbaka krav på begränsningsvärde för krom (VI). När det gäller övriga ämnen godtar myndigheten att dessa inte behöver regleras.

Arsenik

När det gäller arsenik anser Havs- och vattenmyndigheten att de värden som i skrivelsen till Vattenmyndigheterna föreslagits ska gälla som klassgräns för SFÄ vid bedömningen av den ekologiska statusen ska vara utgångspunkt, dvs. 0,5 µg/L som 30 dagars medelvärde och 7,9 µg/L som maximalt värde.

Kväveföreningar (U4 och P2)

Gällande det föreslagna utredningsvillkoret U4 anser Havs- och vattenmyndigheten att ammoniakkväve och nitratkväve ska regleras slutligt och ingå i villkor 5.

De begränsningsvärden för ammoniakkväve som bolaget föreslår i det provisoriska villkoret P2 ska gälla som slutligt villkor. Havs- och vattenmyndigheten anser dock att det maximala värdet inte får överskridas, i enlighet med vad som anförts ovan under rubriken Överskridande av maximala värden.

För nitratkväve anser Havs- och vattenmyndigheten att de värden som i skrivelse till Vattenmyndigheterna föreslagits ska gälla som klassgräns för SFÄ vid bedömningen av den ekologiska statusen ska vara utgångspunkt, dvs. 160 µg/L som 30-dagars medelvärde och 2 000 µg/L som maximalt värde.

För de övriga kväveföreningar som nämns i U4 dvs. totalkväve, nitritkväve och ammoniumkväve, anser myndigheten det skäligt med ett utredningsvillkor på så sätt som bolaget föreslagit.

Villkor 3

För det fall domstolen i villkor 5 reglerar utsläpp även till Sakajoki, Sakajärvi och Myllyjoki samt tar bort möjligheten att överskrida maximala

värdet i enlighet med vad Havs- och vattenmyndigheten yrkar ovan, kan villkor 3 tas bort. Om så inte sker måste det enligt myndigheten tydligare framgå vad respektive begrepp exceptionella väderförhållanden, haveri och allvarigare driftstörning innebär.

Villkor 4

Havs- och vattenmyndigheten anser att vilka diken som åsyftas och vilken typ av vatten som ska avledas i diken behöver klargöras. Vidare behöver klargöras vilken föroreningsgrad vattnet har samt hur frekvent och i vilken omfattning dessa utsläpp kommer att ske samt till vilka vattenförekomster. Denna information är nödvändig för att bedöma om den villkorade skyddsåtgärden är tillräcklig för att skydda de recipienter som avses.

Efterbehandling

Havs- och vattenmyndigheten har inte haft möjlighet att ingående granska och lämna synpunkter angående verksamhetens påverkan under efterbehandlingsfasen utan har i huvudsak berört de utsläpp och villkor som är aktuella under driftfasen. Dock har vi observerat att det även under efterbehandlingsfasen kan komma att uppkomma så pass höga halter av flera ämnen att en negativ påverkan på recipienterna inte kan uteslutas. Därmed kan det inte heller uteslutas att en skada eller störning enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken uppkommer på det berörda Natura 2000-området.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Ann Lundström efter föredragning av handläggaren Malin Aarsrud. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit utredaren Bengt Fjällborg och verksjuristen Jenny Liökel.

Ann Lundström

Malin Aarsrud

Kopia till:

Naturvårdsverket

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Mannheimer Swartling